

Koninklijke
Souvenir des Montagnards
KAMERMUZIEK TILBURG

ontdek beleef ontmoet de internationale top in kamermuziek

BENNEWITZ QUARTET

VRIJDAG 14 APRIL 2023

PROGRAMMA

**J. HAYDN (1732 – 1809) –
STRIJKKWARTET IN G, OP.17, NR. 5,
HOB. III/29 (1771)**

1. Moderato
  2. Minuet - Trio
  3. Adagio
  4. Presto
-

**H. KRÁSA (1899 – 1944) – THEMA EN
VARIATIES (1935-6)**

**V. ULLMANN (1898 – 1944) –
STRIJKKWARTET NR. 3, OP. 46
(1943)**

**A. DVOŘÁK – STRIJKKWARTET NR.
11 IN C MAJEUR, OP. 61 (1881)**

1. Allegro
2. Poco adagio e molto cantabile
3. Scherzo. Allegro vivo — Trio
4. Finale. Vivace

Bennewitz Quartet
Viool: Štěpán Ježek en Jakub Fišer
Altviool: Jiří Pinkas
Cello: Štěpán Doležal

Al 25 jaar lang behoort het Bennewitz Quartet tot de top van de internationale kamermuziekscène. Sinds het kwartet in de prijzen viel in Japan (2005) en Italië (2008), wordt het geroemd door kenners en liefhebbers. Een hoogtepunt in de carrière van de musici was de Classic Prague Award voor de beste kamer-muziek prestatie van het jaar (2019). Maar vaart minderen is duidelijk nog niet aan de orde! Het kwartet reist ook dit seizoen weer de hele wereld rond en concerteert in Hamburg, Londen, Basel, de Verenigde Staten... én Tilburg!

Hun discografie bevat zowel de grote werken van bekende componisten als repertoire uit het genre van vergeten of hedendaagse muziek. Dit geldt ook voor het programma van vanavond: een hommage aan de grote, maar soms vergeten componisten uit Tsjechië. Momenteel is het kwartet de release van een volgende Cd aan het voorbereiden, met daarop werken van Joseph Haydn.

Het Bennewitz Quartet is een trotse vertegenwoordiger van hun thuisland Tsjechië. Hun naam ontleen ze aan hun nationale trots: violist Antonín Bennewitz, directeur van het conservatorium te Praag en grondlegger van de Tsjechische vioolschool in de 19e Eeuw.

J. Haydn (1732 – 1809) – Strijkkwartet in G, op.17, nr. 5, Hob. III/29 (1771)

In Joseph Haydns kamermuziek neemt het strijkkwartet een centrale plaats in, een genre dat de componist (net zoals de symfonie!) nagenoeg eigenhandig tot stand heeft gebracht. Zijn vroegere kwartetten - waaronder o.a. Opus 9 en 17 - genieten over het algemeen niet hetzelfde aanzien als zijn latere meesterwerken, maar toch laat de componist in dit vijfde kwartet uit Opus 17 zien dat hij een ongeëvenaard inzicht heeft in de mogelijkheden van deze bezetting. Het hele werk verkent klank en kleur: in het 'Moderato' alleen al kaatst het kortlang motief heen en weer tussen alle musici. Er verschijnen indrukwekkende dubbelgrepen in de viool en een quasi-improvisatie nét voor de reprise. Het kalme

'Menuet' opent met schurende, chromatische bewegingen. Het 'Adagio' is een opera-achtig recitatief en de finale is een guitig 'Presto', vol kleine detailbewegingen die griffelend weerklinken. Een ondeugend slot van een magnifiek werk.

H. Krása (1899 – 1944) – Thema en variaties (1935-6)

De componist Hans Krása (geboren te Tsjechië maar van Duitse nationaliteit) is een van de vele componisten die gedurende de 2e Wereldoorlog het zwijgen werd opgelegd. Hij nam compositielessen bij Zemlinsky en pianolessen bij Wallerstein. Ondanks zijn gebrek aan verdere scholing bleek zijn werk aan te slaan: zowel zijn Symfonie als Strijkkwartet werden enthousiast onthaald. Hij kreeg verschillende aanbiedingen om als dirigent te werken in onder meer Chicago, Berlijn en Parijs, maar de roep van Praag bleek te overstemmen. Helaas werd zijn heimwee hem later fataal. Hij werd gedeporteerd naar Terezín en op 16 oktober 1944 werd hij naar Auschwitz overgebracht: het Künstlertransport. Twee dagen later overleed hij in de gaskamer.

Zijn Thema en Variaties voor strijkkwartet houdt het midden tussen Zemlinsky, Stravinsky, Schönberg en Debussy. Het werk is doorspekt met warme impressionistische klanken, ongrijpbare harmonieën en sardonische humor. Het is antifonaal en fugatisch, militaristisch maar ook jazzy: een herinnering aan een componist wiens hoogtepunt nooit gehoord kon worden.

V. Ullmann (1898 – 1944) – Strijkkwartet Nr. 3, op. 46 (1943)

Net zoals Krása is ook Viktor Ullmann een componist wiens leven ontnomen is gedurende de Holocaust. Ook Ullmann heeft roots in zowel Duitsland als Tsjechië, waar hij lessen genoot van o.a. Schönberg, die hem sterk aanbeval. Ullmann schaarde zich - net zoals Krása - onder Zemlinsky en dirigeerde onder zijn artistieke leiding het Neues Deutsches Theater. Hoewel hij successen oogstte als dirigent en componist, legde hij in 1931 zijn carrière twee jaar stil en begon hij een antroposofische boekenwinkel om een sterkere bijdrage aan deze beweging te kunnen leveren. Nadat de Nazi's de macht in Duitsland grepen

verliet Ullmann zijn boekenwinkel in Stuttgart en vluchtte naar Praag.

Helaas werd ook Ullmann, wederom zoals Krása, in 1942 gedeporteerd naar Terezín, waar hij zijn laatste jaren vulde met componeren en musiceren. Hij werd twee jaar later naar Auschwitz gedeporteerd, waar hij bij aankomst werd gedood in de gaskamer.

Ullmans 3e kwartet – geschreven in één deel - opent met een 'Allegro moderato' dat een mini-citaat bevat uit de finale van Beethovens 6e symfonie. Het mijmert en weifelt tot een 'Presto' de overhand neemt. De muziek schiet alle kanten op, waarna de altviool het woord neemt in het 'Largo', dat het serialisme van Schönberg centraal stelt. De finale 'goes out with a bang': intense slagklanken, pizzicato akkoorden en fugato passages leiden tot een spetterend einde van een meesterwerk uit oorlogstijd.

A. Dvořák – Strijkkwartet Nr. 11 in C majeur, op. 61 (1881)

Een Tsjechische hommage zou uiteraard weinig voorstellen zonder een werk van nationale trots Antonín Dvořák. Zijn 11e kwartet kwam tot stand tijdens een tumultueuze periode, waarin politieke spanningen zijn muziek minder populair maakten bij het grote publiek. Dit had te maken met zijn Slavische afkomst.

Daarom vroeg de componist zijn uitgever om zijn werken tweetalig te publiceren en zijn voornaam af te korten tot 'Ant.', een neutralere versie die zowel Tsjechisch als Duits kan worden gelezen. Ook in de noten zelf zien we een accentverlegging van een folkloristische naar een meer 'serieuze' taal.

Dvořák schreef zijn 11e kwartet naar het romantische model dat Schubert en Beethoven nalieten, wat duidelijk hoorbaar is in het eerste deel: lyrisch, ritmisch gestuwd en emotioneel extreem

contrastrijk. Het tweede deel - orkestraal en dromerig - is uiterst complex geschreven, met verschillende lagen die elkaar vervolledigen en een hecht klanken-web vormen. In het 'Scherzo' kruipt het Slavische bloed waar het niet gaan kan en keert de onbezorgde folklore even terug. Ook de 'Finale' belichaamt deze onbezorgdheid, maar keert ook weer terug naar de grootte en contrasten van de eerste beweging. Het werk lijkt heel even uit te doven maar eindigt feestelijk met een citaat van het eerste finaalthema.

VOLGENDE CONCERTEN:

THE KING'S SINGERS

Zaterdag 29 april 2023

VICTOR JULIEN-LEFERRIÈRE & CAMERATA RCO

Dinsdag 16 mei 2023

HERDENKINGSCONCERT 'OVER LEVEN'

Woensdag 03 mei 2023

DE SPONSOREN:

TILBURG

De concerten van Koninklijke Souvenir Kamermuziek worden mede mogelijk gemaakt door een substantiële bijdrage van de Gemeente Tilburg.

ADVOCATEN

DE SOUVENIR ACADEMIE INSPIRATIE, VERDIEPING, EN ONTMOETING

Meer weten over de muziek en de musici?
Wees welkom dinsdagochtend bij Cinecitta
van 10.00 tot 12.00 uur.

SOUVENIR ACADEMIE – LUISTERLES 6

Dinsdag 18 april 2023
The King's Singers

Kijk op de website voor alle info

**BESTEL NU ALVAST UW KAARTEN
VOOR 3 MEI À € 25,00**

**ga naar:
www.kamermuzieksouvenir.nl
www.theaterstilburg.nl**
